

Сумський державний педагогічний університет імені А.С.Макаренка
Навчально-науковий інститут історії, права та міжнародних відносин
Кафедра права та методики викладання правознавства

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор ІНІ історії, права та
міжнародних відносин

 Юлія ПОДРЕЗ

« 29 » вересня 2023 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ЕЛЕКТРОННЕ УРЯДУВАННЯ ТА ЦИФРОВІ ТЕХНОЛОГІЇ**

Галузь знань 28 Публічне управління та адміністрування
Спеціальність 281 Публічне управління та адміністрування
Освітньо-професійна програма Публічне управління та адміністрування

Другий рівень вищої освіти

Мова навчання українська

ПОГОДЖЕНО

науково-методичною комісією
ІНІ історії, права та
міжнародних відносин

 Світлана МОЦАК

« 29 » вересня 2023 р.

Укладач:

Іваній О.М. – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри права та методики викладання правознавства Сумського педагогічного університету імені А.С.Макаренка

Робоча програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри права та методики викладання правознавства

Протокол № 2 від « 04 » вересня 2023 р.

Завідувач кафедри

кандидат педагогічних наук, доцент М.І.Іваній **Олена ІВАНІЙ**

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів – 5	Магістр	Обов'язкова
		Рік підготовки:
1-й		
Семестр		
1-й		
Лекції		
18 год.		
Практичні, семінарські		
18 год.		
Лабораторні		
–		
Самостійна робота		
110 год.		
Консультації		
4		
Загальна кількість годин – 150		Вид контролю: екзамен

2. Мета вивчення навчальної дисципліни

Мета дисципліни полягає у формуванні комплексу професійної компетентності щодо системи електронного урядування з використанням новітніх інформаційних і комунікаційних технологій задля покращення рівня і якості державних послуг громадянам і подальшого інноваційного розвитку публічної служби; ознайомлення з електронним урядуванням, основними поняттями цього курсу, нормативно-правовою базою з питань електронного урядування, сутністю, принципами, функціями, етапами впровадження та основними проблемами, пов'язаними з цим процесом

Завданням дисципліни є отримання студентами знань категорійно-понятійного апарату проблематики інформаційного суспільства та електронного урядування; загальні принципи, методи та моделі електронного урядування; класифікацію, ієрархію та систему адміністративних послуг; нормативно-правові засади забезпечення розвитку інформаційного суспільства та електронного урядування; сутність, значення та основні етапи формування електронного уряду в Україні; основні принципи, напрями і механізми трансформації системи публічного управління в Україні у відповідності з вимогами інформаційного суспільства; організаційну систему управління впровадженням електронного урядування в Україні.

Навчальна дисципліна спрямована на формування таких визначених освітньо-професійною програмою **загальних компетентностей**:

ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 2. Здатність працювати в команді, мотивувати людей та рухатися до спільної мети, бути лідером, діяти соціально-відповідально та свідомо.

ЗК 3. Здатність розробляти та управляти проектами.

ЗК 5. Здатність приймати обґрунтовані рішення та використовувати сучасні комунікаційні технології.

ЗК 6. Здатність до професійного спілкування іноземною мовою.

Навчальна дисципліна спрямована на формування таких визначених освітньо-професійною програмою **спеціальних компетентностей**:

СК 1. Здатність налагоджувати соціальну взаємодію, співробітництво, попереджати та розв'язувати конфлікти.

СК 3. Здатність організувати інформаційно-аналітичне забезпечення управлінських процесів із використанням сучасних інформаційних ресурсів та технологій, зокрема розробляти заходи щодо впровадження електронного урядування в різних сферах публічного управління та адміністрування.

СК 4. Здатність визначати показники сталого розвитку на вищому, центральному, регіональному, місцевому та організаційному рівнях.

СК 5. Здатність представляти органи публічного управління у відносинах з іншими державними органами та органами місцевого самоврядування, громадськими об'єднаннями, підприємствами, установами і організаціями незалежно від форм власності, громадянами та налагоджувати ефективні комунікації з ними.

СК 6. Здатність здійснювати професійну діяльність з урахуванням потреб забезпечення національної безпеки України.

СК 8. Здатність розробляти стратегічні документи розвитку соціально-економічних систем на вищому, центральному, регіональному, місцевому та організаційному рівнях.

СК 9. Здатність здійснювати наукову та дослідницьку діяльність у сфері публічного управління та адміністрування.

Навчальна дисципліна спрямована на формування визначеної освітньо-професійною програмою **інтегральної компетентності**, а саме: Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у сфері публічного управління та адміністрування та/або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

2. Місце навчальної дисципліни в програмі навчання

Навчальна дисципліна «Електронне урядування та цифрові технології» має міждисциплінарний характер. Вона передбачає попереднє засвоєння кредитів з Філософії, Ділового мовлення, ІКТ та передусє вивченню дисциплін: Публічне управління, Аналітика публічної політики та Стратегічне управління розвитком громад та територій.

3. Програмні результати навчання (РН):

РН 3. Знати основні засади національної безпеки та уміти попереджати й нейтралізувати виклики і загрози національним інтересам України в межах своєї професійної компетенції.

РН 4. Використовувати сучасні статистичні методи, моделі, цифрові технології, спеціалізоване програмне забезпечення для розв'язання складних задач публічного управління та адміністрування.

РН 5. Визначати пріоритетні напрями впровадження електронного урядування та розвитку електронної демократії

РН 7. Уміти розробляти національні/регіональні програмні документи щодо розвитку публічного управління, використовуючи системний аналіз і комплексний підхід, а також методи командної роботи.

РН 8. Уміти здійснювати ефективну комунікацію, аргументувати свою позицію, використовувати сучасні інформаційні та комунікаційні технології у сфері публічного управління та адміністрування на засадах соціальної відповідальності, правових та етичних норм.

3. Критерії оцінювання результатів навчання

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Кількість балів	Критерії оцінювання навчальних досягнень студента
90 – 100	Оцінка «відмінно» ставиться коли студент має системні, міцні знання в обсязі та в межах вимог навчальних програм, усвідомлено використовує їх у стандартних та нестандартних ситуаціях. Уміє самостійно аналізувати, оцінювати, узагальнювати опанований матеріал, самостійно користуватися джерелами інформації, приймати рішення.
82 – 89	Оцінка «добре» ставиться коли студент має гнучкі знання в межах навчальних програм, аргументовано використовує їх у різних ситуаціях, уміє знаходити інформацію та аналізувати її, ставити і розв'язувати проблеми.
74 – 81	Оцінка «добре» ставиться коли студент знає істотні ознаки понять, явищ, зв'язки між ними, вміє пояснити основні закономірності, а також самостійно застосовує знання в стандартних ситуаціях, володіє розумовими операціями (аналізом, абстрагуванням, узагальненням тощо), вміє роботи висновки, виправляти допущені помилки. Відповідь студента правильна, логічна, обґрунтована, хоча їм бракує власних суджень.
64 – 73	Оцінка «задовільно» ставиться коли студент відтворює основний навчальний матеріал, виконує завдання за зразком, володіє елементарними вміннями навчальної діяльності.
60 – 63	Оцінка «задовільно» ставиться коли у студента відповідь фрагментарна, характеризується початковими уявленнями про предмет вивчення.
35 – 59	Оцінка «не задовільно» ставиться коли студент не логічно та незрозуміло відтворює навчальний матеріал.
1 – 34	Оцінка «не задовільно» ставиться коли студент відтворює незначну частину навчального матеріалу, має нечіткі уявлення про об'єкт вивчення.

Розподіл балів

Поточне тестування та самостійна робота								Екзамен	Сума
Розділ 1				Розділ 2					
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8		
9	9	10	9	10	9	10	9	25	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену
90 – 100	A	відмінно
82 – 89	B	добре
74 – 81	C	
64 – 73	D	
60 – 63	E	задовільно
35 – 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1 – 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

В Університеті передбачено можливість перезарахування результатів неформальної та/або інформальної освіти відповідно до Положення про порядок визнання результатів навчання у неформальній та/або інформальній освіті у Сумському державному педагогічному університеті імені А.С.Макаренка

https://sspu.edu.ua/images/2022/docs/polozhennia/pro_perezarahuvannya_baliv_u_neformalnyi_osviti_1f01f.pdf

4. Критерії оцінювання видів роботи для поточного контролю

Під час оцінювання результатів навчання застосовується накопичувальна бально-рейтингова система, що передбачає оцінювання якості виконання студентами всіх видів аудиторної та позааудиторної навчальної діяльності, спрямованих на опанування навчального навантаження шляхом поточного та підсумкового контролю. Система оцінювання курсу реалізується згідно з критеріями оцінювання навчальних досягнень студентів під час відвідування лекцій, роботи на практичних заняттях, виконання тестових завдань та виконання інших видів самостійної роботи.

Поточний контроль складається з таких компонентів:

- **50 балів:** робота на *практичних* заняттях – підготовка доповідей, усні відповіді, участь в обговоренні питань / дискусіях, виконання практичних індивідуальних завдань, виконання тестових завдань, розв'язання задач тощо.

- **25 балів:** контроль *самостійної роботи* – підготовка до семінарів та опрацювання теоретичного матеріалу, виконання домашніх завдань, написання есе й рефератів тощо.

- **25 балів:** Результат підсумкового контролю (екзамен).

Разом – **100 балів**

5. Засоби діагностики результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання дисципліни можуть бути:

- **усний контроль** – здійснюється шляхом індивідуального і фронтального опитування: при індивідуальному викладач ставить перед здобувачем вищої освіти декілька запитань, при фронтальному – серію логічно пов'язаних між собою питань перед усією аудиторією;

- **наукова дискусія** – відповідь має бути якомога стислою, у рамках заданого питання, й одночасно підтверджуватися відповідною статтею закону, якою, на думку студента, може бути доведена його позиція; якщо хтось має інше бачення даного питання, він має право висловити свою точку зору;

- **письмовий контроль** – здійснюється за допомогою письмових робіт, які можуть бути короткочасними (15-20 хв.) і протягом усього заняття, відрізняється глибиною діагностики (поверховий зріз чи ґрунтовний аналіз);

- **тестовий контроль** – сприяє систематичному вивченню матеріалу протягом усього навчального року, а також організації постійної та безперервної перевірки глибини та якості засвоєння матеріалу;

- **підготовка доповідей, есе, презентацій** тощо.

Навчання здійснюється на основі студентоцентрованого підходу та стратегії взаємодії викладача та студента з метою засвоєння студентами матеріалу та розвитку у них практичних навичок. Під час навчання застосовуються стратегії активного і колективного навчання (командна робота, робота в парах, метод мозкового штурму, метод кейс-стаді, ділові ігри, дискусія тощо), а також метод проблемно-орієнтованого навчання. Для більш ефективної комунікації з метою розуміння структури навчальної дисципліни та засвоєння матеріалу використовується електронна пошта та месенджер Viber.

Під час навчання та для взаємодії зі студентами використовуються сучасні інформаційно-комунікаційні та мережеві технології для вирішення навчальних завдань, а також обладнання (проектор та електронні презентації для лекційних і практичних занять).

Питання для підготовки до іспиту

1. Електронне урядування як прогресивна форма організації державного управління.
2. Концептуальні засади електронного урядування.
3. Основні принципи та мета електронного урядування, основні цілі та стратегічні завдання електронного урядування.
4. Етапи впровадження електронного урядування в Україні.
5. Нормативно-правове забезпечення електронного урядування.
6. Електронна демократія та електронна держава.
7. Електронна демократія: суть, мета, основні завдання.
8. Сектори та інструменти електронної демократії.
9. Електронний парламент: поняття, суть і мотиви впровадження.
10. Цифрова нерівність в контексті розвитку ЕУ та шляхи її подолання.
11. Інформаційна інфраструктура електронного урядування.
12. Електронні інформаційні ресурси органів державної влади.
13. Інформаційна інфраструктура електронного урядування.
14. Електронний цифровий підпис.
15. Електронні інформаційні ресурси.
16. Визначте сутність моделі правової системи забезпечення розвитку інформаційного суспільства та електронного урядування в Україні.
17. Головні умови успішного впровадження електронного урядування.
18. Головні цілі та стратегічні завдання електронного урядування.
19. Досвід провідних країн світу з впровадження адміністративних послуг.
20. Основні моделі побудови електронного уряду.
21. Основні складові електронного уряду за рекомендаціями Євросоюзу.
22. Електронне урядування в умовах криз, надзвичайних ситуацій (надзвичайного стану, особливого періоду).
23. Етапи впровадження електронного урядування в Україні.
24. Загальносвітові тенденції як фактор впливу на електронне урядування.
25. Класифікація адміністративних послуг.
26. Концептуальна схема побудови Національної системи індикаторів розвитку інформаційного суспільства й електронного урядування.
27. Критерії оцінювання якості стандартів надання адміністративних послуг.
28. Мета електронного урядування.
29. Міжнародні документи щодо ролі держави в розбудові інформаційного суспільства й електронного урядування.
30. Моделі електронного урядування: G2G, G2B, G2C, G2E, G2I.
31. Модель правової системи забезпечення розвитку інформаційного суспільства й електронного урядування в Україні.

32. Моніторинг стану розвитку інформаційного суспільства та впровадження електронного урядування.
33. Національне законодавство про місце, роль, основні завдання суб'єктів розбудови інформаційного суспільства й електронного урядування в Україні.
34. Необхідні передумови електронного урядування в Україні.
35. Необхідність розроблення національної системи індикаторів розвитку інформаційного суспільства та впровадження електронного урядування.
36. Нормативно-правова база з інформаційного забезпечення державної політики й управління щодо впровадження електронного урядування.
37. Назвіть основні завдання державного управління.
38. Назвіть основні функції державного управління.
39. Дайте характеристику сучасній структурі державного управління в Україні.
40. Організаційна система забезпечення впровадження електронного урядування в Україні.
41. Основні види адміністративних послуг у системі електронного урядування.
42. Основні закономірності, тенденції та відмінності в розвитку національних інформаційних суспільств.
43. Основні механізми розвитку інформаційного суспільства та впровадження електронного урядування.
44. Основні міжнародні системи оцінювання стану розвитку інформаційного суспільства та впровадження електронного урядування.
45. Основні напрями з удосконалення механізмів надання електронних державних адміністративних послуг.
46. Основні ознаки адміністративних послуг.
47. Основні принципи електронного урядування.
48. Основні проблеми з нормативно-правового забезпечення розвитку електронного урядування.
49. Основні проблеми управління впровадженням електронного урядування в Україні.
50. Основні функції державного управління та їх зміна в електронному урядуванні.
51. Основні шляхи розв'язання проблем з впровадження електронного урядування.
52. Особливості сфери інформаційно-комунікаційних технологій як об'єкта державного управління.
53. Охарактеризуйте зміст основних міжнародних документів щодо ролі держави в розбудові інформаційного суспільства й електронного урядування.
54. Порівняльний аналіз впровадження електронного урядування в Україні зі станом його впровадження в інших країнах.

55. Принципи надання адміністративних послуг. Реєстр адміністративних послуг.
56. Роль Президента України в розвитку Інформаційного суспільства та електронного урядування.
57. Адміністративні послуги для бізнесу (юридичних осіб) і для громадян.
58. Показники та Індикатори розвитку інформаційного суспільства в Україні.
59. Послідовність формування системи стратегічних документів у сфері електронного урядування.
60. Актуальність пілотного проекту з впровадження електронного урядування в Україні.
61. Досвід провідних країн світу з впровадження адміністративних послуг.
62. Системи електронної ідентифікації і аутентифікації громадян та юридичних осіб в країнах Євросоюзу.
63. Прикладні системи, що забезпечують окремі е-сервіс та послуги електронного уряду.
64. Електронне урядування в умовах криз, надзвичайних ситуацій (надзвичайного стану, особливого періоду).
65. Загальносвітові тенденції як фактор впливу на електронне урядування.
66. Концептуальна схема побудови Національної системи індикаторів розвитку інформаційного суспільства й електронного урядування.
67. Критерії оцінювання якості стандартів надання адміністративних послуг
68. Міжнародні документи щодо ролі держави в розбудові інформаційного суспільства й електронного урядування.
69. Моніторинг стану розвитку інформаційного суспільства та впровадження електронного урядування.
70. Основні закономірності, тенденції та відмінності в розвитку національних інформаційних суспільств.
71. Основні шляхи розв'язання проблем з впровадження електронного урядування.
72. Порівняльний аналіз впровадження електронного урядування в Україні зі станом його впровадження в інших країнах.
73. Проблеми надання адміністративних послуг в Україні.
74. Ризики та проблеми впровадження електронного урядування.
75. Інформаційна безпека в системі електронного урядування.
76. Державна політика інформаційної безпеки.
77. Загрози особі, суспільству та державі, обумовлені впровадженням ІКТ, зокрема електронного урядування.
78. Основні принципи та задачі захисту інформації в ЕУ. Пріоритетні напрями забезпечення захисту інформації.
79. Система органів влади, що відповідають за інформаційну безпеку та захист інформації.
80. Технології захисту інформації.

6. Програма навчальної дисципліни

Програма навчальної дисципліни «Електронне урядування та цифрові технології» складається з 2 розділів:

1 розділ: Розділ 1. Теоретичні та нормативні аспекти е-урядування

2 розділ: Практичні аспекти е-урядування. Е-демократія

7. Інформаційний зміст навчальної дисципліни

7.1. Тематичні розділи

Розділ 1. Теоретичні та нормативні аспекти е-урядування

Тема 1. Концептуальні засади електронного урядування

Електронний уряд і електронне урядування поняття і суть. Новий публічний менеджмент. Трансформація відносин у трикутнику влада-бізнес-громадяни. Електронна демократія: поняття і суть. Поняття інформаційного суспільства. Інформаційний портал, інформаційний ресурс, інформаційне середовище електронного управління, електронні адміністративні послуги, індекс готовності електронного уряду. Основні цілі, завдання електронного урядування в Україні. Принципи створення і функціонування інформаційної системи.

Тема 2. Зарубіжний та вітчизняний досвід впровадження електронного урядування. Міжнародні індекси розвитку е-урядування

Основні підходи і моделі побудови електронного уряду. Базові моделі побудови електронного уряду. Архітектура електронного уряду. Портал державних послуг. Структура технологічного забезпечення Інтернет-порталу. Інфраструктура електронної ідентифікації і авторизації. Електронні ідентифікаційні карти. Електронний цифровий підпис. Електронні паспорти. Системи електронних платежів. Національні облікові системи (реєстри, кадастри).

Тема 3. Організаційно-правове забезпечення електронного урядування в Україні

Нормативно-правове забезпечення впровадження електронного уряду. Основні нормативно-правові акти у сфері е-управління і інформатизації в Україні. Світова практика нормативного регулювання електронного управління. Концепції інформатизації: нормативно-правове забезпечення. Концепція розвитку інформаційного суспільства. Концепція розвитку електронного управління в Україні. Економічні аспекти впровадження і функціонування електронного уряду. Організаційні аспекти впровадження електронного управління. Кадрові аспекти впровадження і функціонування технологій електронного управління.

Розділ 2. Практичні аспекти е-урядування. Е-демократія

Тема 4. Інформаційна інфраструктура електронного урядування

Телекомунікаційні і інформаційно-комунікаційні системи. Основні напрями розвитку телекомунікаційних мереж. Географічні інформаційні системи (ГІС) в державному управлінні. Інтернет як основа електронного управління. Електронний документообіг як основа діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування. Шерінг електронних документів. Електронний цифровий підпис, основні поняття з ним пов'язані. Національна система електронного цифрового підпису. Механізм електронного цифрового підпису. Сертифікація. Електронні довірчі послуги

Тема 5. Державна політика та державне управління розвитком інформаційного суспільства та електронного урядування. Е-послуги. ДІА
Удосконалення надання адміністративних послуг в органах державної влади та органах місцевого самоврядування шляхом використання інформаційно-телекомунікаційних технологій. Формування сучасних теоретичних та практичних знань, умінь та навичок з електронного урядування, налагодження ефективних комунікацій з метою кращої підготовки до співробітництва та взаємодії в інформаційному суспільстві та суспільстві знань. Базові поняття. Нормативно-правова база з надання адміністративних послуг. Основні ознаки адміністративних послуг, принципи надання та види адміністративних послуг та їх класифікація. Критерії оцінювання якості та стандартів надання адміністративних послуг в Україні та в країнах Європейського союзу. Проблеми надання адміністративних послуг в Україні. Основні напрями з удосконалення надання електронних адміністративних послуг в Україні.

Тема 6. Е-демократія. Відкриті дані. Громадський бюджет.

Електронна демократія: поняття і суть. Поняття інформаційного суспільства. Формування сучасних теоретичних та практичних знань, умінь та навичок з електронного урядування, налагодження ефективних комунікацій з метою кращої підготовки до співробітництва та взаємодії в інформаційному суспільстві та суспільстві знань. Портали – основна інформаційно-технологічна форма організації комунікацій в електронному урядуванні. Відкриті дані: вимоги, публікація, реєстри, використання. Партисипаційні механізми едемократія: е-голосування, е-петиції, громадський бюджет.

У межах курсу «Електронне урядування та цифрові технології» передбачається проведення гостьових та бінарних лекцій на підставі укладених угод про співпрацю.

Пошаудиторні заняття. Передбачається можливість у межах вивчення навчальної дисципліни виїзних занять – на базі органів державної влади або участь у конференціях, форумах, круглих столах.

7.2. Структура та обсяг навчальної дисципліни

Теми лекцій

№ з/п	Назва розділу/теми	Кількість годин
Розділ 1. Теоретичні та нормативні аспекти е-урядування		
1	Концептуальні засади електронного урядування	4
2	Зарубіжний та вітчизняний досвід впровадження електронного урядування	2
3	Організаційно-правове забезпечення електронного урядування в Україні	2
Розділ 2. Практичні аспекти е-урядування. Е-демократія		
4	Інформаційна інфраструктура електронного урядування	4
5	Державна політика та державне управління розвитком інформаційного суспільства та електронного урядування	2
6	Е-демократія. Відкриті дані. Громадський бюджет	4
	Всього годин	18

Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Концептуальні засади електронного урядування. Етапи впровадження електронного урядування	2
2	Електронна демократія та електронна держава. Електронне урядування як обов'язкова умова розвитку електронної демократії	2
3	Державна політика та державне управління розвитком інформаційного суспільства та електронного урядування. Системи оцінювання розвитку інформаційного суспільства та електронного урядування	2
4	Зарубіжний та вітчизняний досвід впровадження електронного урядування. Проблеми інтеграції інформаційного простору України у світову інформаційну спільноту	2
5	Організаційно-правове забезпечення електронного урядування в Україні. Концепції розвитку інформаційного	2

	суспільства в Україні. Концепція розвитку електронного урядування в Україні	
6	Інформаційна інфраструктура електронного урядування. Упровадження систем електронного документообігу: робота з електронними документами	4
7	Інформаційно-аналітичне забезпечення електронного урядування. Електронні адміністративні послуги	2
8	Упровадження інформаційних систем управління діяльністю державних установ. Інформаційна безпека в електронному урядуванні. Система органів влади, що відповідають за інформаційну безпеку та захист інформації	2
	Всього годин	18

Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Сайтові портали органів центральної державної влади	10
2	Сайтові портали органів регіональної та місцевої державної влади	10
3	ІС «Вулик»	10
4	Міжнародні партнери України у сфері розвитку е-урядування: проекти, програми, ініціативи	10
5	Інформаційно-аналітичне забезпечення електронного урядування	10
6	Системи автоматизації діловодства органів державної влади	10
7	Електронний документообіг як елемент електронного урядування	10
8	Електронно-цифровий підпис як інструмент надання юридичної сили електронним документам	10
9	Використання електронних торговельних майданчиків для реалізації державних та муніципальних закупівель: український та зарубіжний досвід	10
10	Захист інформації в державних та муніципальних інформаційних системах	10
11	Цифрова нерівність при впровадженні системи електронного урядування	10
	Всього	110

7.3. Теми індивідуальних проєктів

1. Використання інтернет-технологій в управлінських інформаційних системах
2. Використання сучасних інформаційних технологій в органах публічної влади на регіональному рівні
3. Відкриті публічні дані як інструмент оцінки та контролю роботи органів публічної влади
4. Державна політика з питань електронних інформаційних ресурсів
5. Державна політика з розвитку телекомунікаційних систем та Інтернет в Україні
6. Державна політика щодо розвитку електронних інформаційних ресурсів
7. Державне управління інформаційною безпекою та захистом інформації
8. Діяльність інститутів громадянського суспільства у розбудові електронного урядування в Україні
9. Досвід впровадження електронного урядування на регіональному рівні
10. Досвід впровадження проєктів е-урядування в Україні
11. Досвід забезпечення інформаційної безпеки країн ЄС в умовах впровадження новітніх інформаційних технологій
12. Досвід країн-членів Європейського Союзу щодо надання електронних послуг
13. Еволюційні зміни парадигми впровадження інформаційно-комунікаційних технологій у діяльність органів публічної влади
14. Електронне урядування як ефективна форма організації державного управління
15. Електронний документообіг як основа взаємодії органів публічної влади
16. Електронні державні послуги: етапи реалізації, технології
17. Електронні послуги як необхідна складова електронного уряду
18. Електронні публічні послуги в країнах Європи
19. Е-урядування як фактор підвищення якості публічних послуг
20. Європейський досвід публічного управління розвитком інформаційного суспільства
21. Запровадження електронної взаємодії як необхідна умова розвитку електронного урядування: зарубіжний досвід
22. Зарубіжний досвід використання інструментів е-демократії
23. Зарубіжний досвід запровадження електронних послуг в публічному управлінні
24. Захист державних інформаційних ресурсів та інформаційна безпека
25. Захист інформації в системах електронного урядування
26. Зелена книга та Біла книга з е-урядування як механізм публічного управління
27. Ініціатива «Партнерство «Відкритий Уряд»: досвід впровадження в Україні
28. Інструменти електронної демократії
29. Інформаційна інфраструктура електронного урядування
30. Інформаційний простір держави як об'єкт публічного управління

31. Інформаційно-технологічні аспекти реалізації електронної взаємодії органів публічної влади України
32. Концептуальні засади електронного урядування
33. Кращі зарубіжні практики е-урядування на місцевому та регіональному рівнях
34. Критерії оцінки якості електронних адміністративних послуг
35. Механізми державного управління та регулювання сфери інформатизації
36. Механізми забезпечення інформаційної безпеки держави
37. Механізми Програми «Електронне врядування задля підзвітності влади та участі громади» (EGAP)
38. Механізми регулювання доступу до публічної інформації
39. Місце України за міжнародними індексами розвитку інформаційного суспільства та електронного урядування
40. Моніторинг, оцінка та прогнозування розвитку системи електронного урядування в Україні
41. Надання адміністративних послуг в електронному вигляді (електронні ЦНАП)
42. Надання публічних послуг в умовах електронного урядування: критерії якості надання, стандарти, процедури
43. Національна система індикаторів розвитку інформаційного суспільства в Україні
44. Національний інформаційний простір України: проблеми державного регулювання
45. Національні програми реформ як складові розбудови е-урядування в Україні
46. Нормативно-правова база з питань інформаційної безпеки та захисту інформації
47. Нормативно-правова база формування електронного уряду у країнах Європейського Союзу
48. Нормативно-правове забезпечення доступу до публічної інформації в Україні
49. Нормативно-правові засади вітчизняної інформаційної політики
50. Нормативно-правові засади розвитку е-урядування в Україні в 2014-2023 рр.
51. Організаційні аспекти запровадження електронного документообігу систему державного управління в Україні
52. Організаційно-правове забезпечення інформаційної безпеки в електронному урядуванні
53. Організація доступу до публічної інформації у вигляді відкритих даних
54. Основи законодавства України в інформаційній сфері
55. Основні аспекти правового регулювання інформаційної сфери зарубіжних країн у контексті побудови інформаційного суспільства
56. Основні індикатори рівня розвитку інформаційного суспільства
57. Основні принципи організації електронного уряду та критерії його ефективної побудови

58. Основні принципи та задачі захисту інформації в електронному урядуванні
59. Основні проблеми становлення єдиного національного інформаційного простору та його інтеграції в світовий інформаційний простір
60. Основні системи оцінювання розвитку інформаційного суспільства та електронного урядування
61. Основні суб'єкти інформаційної політики Європейського Союзу
62. Основні суб'єкти формування і реалізації державної інформаційної політики в Україні
63. Основні фактори впливу на розвиток та впровадження електронного урядування
64. Особливості інформаційно-технологічної інфраструктури як об'єкта державного управління
65. Передумови та проблеми впровадження електронного урядування
66. Перспективи розвитку системи електронного урядування в Україні
67. Перспективні напрями розвитку послуг е-урядування
68. Політичні умови успішного впровадження е-демократії та е-урядування
69. Портали та сервіси електронних адміністративних послуг
70. Правове регулювання інформаційної безпеки в Україні
71. Правове регулювання інформаційної сфери України
72. Практика впровадження е-урядування на місцевому рівні
73. Проблеми електронної взаємодії органів влади та шляхи їх вирішення
74. Проблеми створення єдиного інформаційного простору
75. Проблемні питання та перспективні напрямки реалізації регіональних програм інформатизації
76. Публічна інформація у формі відкритих даних
77. Реалізація державної політики у сфері національних інформаційних ресурсів
78. Рівні реалізації електронної взаємодії в державі: G2C, G2B, G2G, G2E
79. Розвиток державної політики електронної демократії в Україні
80. Розвиток системи надання електронних послуг в Україні
81. Розробка та реалізація державних програм та проектів цифровізації
82. Роль міжнародних організацій в розвитку е-урядування в Україні
83. Світовий досвід використання відкритих даних в публічному управлінні
84. Система органів влади, що відповідають за інформаційну безпеку та захист інформації
85. Сучасний стан національних електронних інформаційних ресурсів в Україні
86. Сучасний стан розвитку е-урядування в Україні
87. Сучасний стан та проблеми в сфері реалізації інформаційної політики в Україні
88. Сучасні державні проекти з розвитку е-урядування та їх законодавче забезпечення
89. Сфери нормативно-правового регулювання в е-урядуванні
90. Технології відкритих даних в діяльності органів публічного управління

91. Технології розвитку електронного урядування
92. Технологія електронного цифрового підпису в системі державного управління
93. Цифрові трансформації в публічному управлінні
94. Характеристика основних електронних послуг в публічному управлінні
95. Центральні органи виконавчої влади України в інформаційній сфері
96. Цифрова грамотність державних службовців
97. Цифровий порядок денний для Європи
98. Цифрові технології публічного управління (хмарні, мережеві, блокчейн, смарт-технології, штучний інтелект, Інтернет-речей) (на вибір)
99. Шляхи подолання цифрової нерівності в контексті розбудови інформаційного суспільства
100. Будь-які інші теми, самостійно запропоновані здобувачем та безпосередньо пов'язані з тематикою державної інформаційної політики української держави.

Навчання іноземною мовою

Враховуючи специфіку навчальної дисципліни, деякі поняття та навчальний матеріал можуть вивчатись англійською мовою (фрагментарно). Також у процесі викладання навчальної дисципліни можуть використовуватись відеоматеріали англійською мовою. Враховуючи студентоцентричний підхід, за бажанням студентів, можливе вивчення матеріалу за допомогою англійськомовних онлайн-курсів за тематикою, яка відповідає тематиці конкретних занять.

Дотримання академічної доброчесності

У СумДПУ імені А.С. Макаренка політика, стандарти і процедури дотримання академічної доброчесності, а також відповідальність за допущення проявів академічної недоброчесності регламентуються Кодексом академічної доброчесності СумДПУ імені А.С. Макаренка. Порушеннями академічної доброчесності вважаються: академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація, списування, обман, хабарництво, необ'єктивне оцінювання.

За порушення академічної доброчесності під час вивчення навчальної дисципліни «Електронне урядування та цифрові технології» здобувачі освіти можуть бути притягнені до таких видів академічної відповідальності, як: повторне проходження оцінювання (контрольна робота, іспит тощо); повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми. Списування під час контрольних (модульних) робіт заборонено (у тому числі із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час проходження онлайн тестування.

Академічна мобільність

Є можливість опанування даної навчальної дисципліни за програмами академічної мобільності (внутрішньої / міжнародної) за наявними укладеними угодами (договорами) між Університетом та закладом-партнером та / або

індивідуальними запрошеннями. Визнання та перезарахування результатів такого навчання відбувається спеціально створеною комісією на підставі поданих здобувачем вищої освіти відповідних документів з використанням Європейської кредитно-трансферної системи.

Засоби адаптації викладання дисципліни до потреб здобувачів з обмеженими можливостями здоров'я

При необхідності в освітньому процесі застосовуються методи і технології, що полегшують сприйняття інформації особами з обмеженими можливостями здоров'я:

- створення текстової версії будь-якого нетекстового контенту для його можливого перетворення в альтернативні форми, зручні для різних користувачів;

- створення контенту, який можна представити у різних видах без втрати даних або структури, передбачити можливість масштабування тексту та зображень без втрати якості, передбачити доступність управління контентом з клавіатури;

- створення можливостей для здобувачів сприймати одну і ту ж інформацію з різних джерел (наприклад, так, щоб особи з порушеннями слуху отримували інформацію візуально, з порушеннями зору – аудіально);

- застосування програмних засобів, що забезпечують можливість освоєння навичок і умінь, що формуються дисципліною, за рахунок альтернативних способів, в тому числі віртуальних лабораторій і імітаційних технологій;

- застосування дистанційних освітніх технологій для передачі інформації, організації різних форм інтерактивної контактної роботи учня з викладачем, у тому числі вебінарів, які можуть бути використані для проведення віртуальних лекцій з можливістю взаємодії всіх учасників дистанційного навчання, проведення семінарів, виступи з доповідями і захисту виконаних робіт, проведення тренінгів, організації колективної роботи;

- застосування дистанційних освітніх технологій для організації форм поточного та проміжного контролю;

- збільшення тривалості здачі особою з обмеженими можливостями здоров'я форм проміжної атестації по відношенню до встановленої тривалості їх здачі:

- тривалості здачі іспиту, що проводиться в письмовій формі, – не більше, ніж на 90 хвилин;

- тривалості підготовки здобувача до відповіді на іспиті, що проводиться в усній формі – не більш, ніж на 20 хвилин.

Даний перелік може бути конкретизований у залежності від контингенту здобувачів.

Матеріали, які розміщено на платформі Moodle: опис електронного курсу, робоча програма навчальної дисципліни; робочий план (технологічна карта) навчальної дисципліни; рекомендована література та посилання на Інтернет-ресурси; матеріали лекцій, методичні рекомендації до практичних занять, завдання до самостійної роботи студентів.

8. Рекомендовані джерела інформації

1. Електронне урядування та електронна демократія: навч. посіб.: у 15 ч. / за заг. ред. А. І. Семенченка, В. М. Дрешпака. / А. І. Семенченко та ін. Київ : 2017.

2. Доступ до інформації та електронне урядування / авт.-упоряд. М. С. Демкова, М. В. Фігель. – К., 2004.

2. Клименко, І. В. Технології електронного врядування : Навчальний посібник / І. В. Клименко, К. О. Линьов. – Київ : Вид-во ДУС, 2006. – 225 с.

3. Нестерович В. Ф. Інституційне утворення електронних петицій в Україні у контексті зарубіжного досвіду / В. Ф. Нестерович // Віче. – 2015. – № 22. – С. 18-23.

4. Нестерович В. Ф. Вплив громадськості на прийняття нормативно-правових актів з використанням комп'ютерних мереж [Архівовано 23 січня 2022 у Wayback Machine.] / В. Ф. Нестерович // Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ. – 2011. – № 2. – С. 73-81.

5. Електронне урядування : підручник / авт. кол. : В. П. Горбулін, Н. В. Грицяк, А. І. Семенченко, О. В. Карпенко та ін. ; за заг. ред. проф. Ю. В. Ковбасюка ; наук. ред. проф. Н. В. Грицяк, проф. А. І. Семенченка. – К. : НАДУ, 2014. – 352 с.

6. Лопушинський. І. Електронна демократія та електронне урядування: досвід США для України [Електронний ресурс] / І. Лопушинський // Публічне управління: теорія та практика. – 2011. – № 2(6). – С. 60-68.

7. Жиляєв І. Б. Кризові явища в трансформаційних соціально-економічних системах 10. Досвід впровадження е-демократії та е-урядування в Україні / за ред. С. В. Дзюби. – К. : Національний центр підтримки електронного урядування, 2010. – 90 с.

8. Про затвердження плану заходів з виконання завдань, передбачених Законом України «Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007-2015 роки» : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 15 серп. 2007 р. № 653-р [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.kmu.gov.ua>.

9. Указ Президента України від 31.07.2000 № 928/2000 «Про заходи щодо розвитку національної складової глобальної інформаційної мережі Інтернет та забезпечення широкого доступу до цієї мережі в Україні» [Архівовано 22 травня 2014 у Wayback Machine.]

10. Постанова Кабінету Міністрів України «Про заходи щодо подальшого забезпечення відкритості у діяльності органів виконавчої влади» (від 29 серпня 2002 р. № 1302, Київ).

11. Постанова Кабінету Міністрів України від 24.02.2003 №208 "Про заходи щодо створення електронної інформаційної системи "Електронний уряд", <http://www.e-ukraine.info/ukr/postanova.php>

12. Постанова Кабінету Міністрів України від 4 січня 2002 р. № 3 «Про Порядок оприлюднення у мережі Інтернет інформації про діяльність органів виконавчої влади».

13. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Положення про центральний засвідчувальний орган» № 1451 від 28.10.04

14. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку акредитації центру сертифікації ключів» № 903 від 13.07.04

15. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку засвідчення наявності електронного документа (електронних даних) на певний момент часу» № 680 від 26.05.2004

16. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку застосування електронного цифрового підпису органами державної влади, органами місцевого самоврядування, підприємствами, установами та організаціями державної форми власності» № 1452 від 28.10.04

17. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку обов'язкової передачі документованої інформації» № 1454 від 28.10.2004

18. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Типового порядку здійснення електронного документообігу в органах виконавчої влади» 1453 від 28.10.2004

19. Почепцов Г.Г., Чукут С.А. Інформаційна політика. В-во «Знання», 2006. – 665 с.

20. Інформатизація управління соціальними системами: Орг.-правові питання теорії та практики: Навч. посіб. / В.Д.Гавловський, Р.А. Калюжний, В.С. Цимбалюк та ін.; За заг. Ред. М.Я. Швеця, Р.А. Калюжного. – К.: МАУП, 2003. – 336 с.

21. Електронне урядування. Опорний конспект лекцій. Дзюба С.В., Жилияєв І.Б., Полумієнко С.К., Рубан І.А., Семенченко А.І. За ред. А.І. Семенченка. – Київ, 2012.

22. Амосов О. Ю. Сучасні рейтингові оцінки розвитку електронного урядування та інформаційного суспільства / О.Ю. Амосов, Л. Ю. Гордієнко, Н. В. Ющенко // Ефективність державного управління : зб. наук. пр. Вип. 1 (62) : у 2 ч. Ч. 1 / за заг. ред. чл.-кор. НАН України В. С. Загорського, доц. А. В. Ліпенцева. – Львів : ЛРІДУ НАДУ, 2020. С. 13 – 27.

23. Бабаєв В.М. Текст лекцій з дисципліни «Електронне урядування» (для студентів 5 курсу спеціальності 8.03060101 Менеджмент організацій і адміністрування денної форми навчання) / В.М. Бабаєв, М.М. Новікова, С.О. Гайдученко; Харк. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. – Х.: ХНУМГ, 2014. – 127 с.

24. Несторенко О. Інформаційне суспільство, електронна Україна та геоінформаційні технології [Електронний ресурс] / О. Несторенко. – Режим доступу : http://www.ecomm.kiev.ua/gis/gis_usage.

Ресурси мережі Інтернет із законодавства України

Президент України www.prezident.gov.ua

Верховна Рада www.rada.gov.ua

Сайт Кабінету Міністрів України www.kmu.gov.ua – вихід на всі міністерства і відомства

Міністерство соціальної політики України <https://www.msp.gov.ua/>

Пенсійний фонд України <https://www.pfu.gov.ua/>

Світовий банк <https://www.worldbank.org/uk/country/ukraine>

Національна б-ка ім. Вернадського www.nbuv.gov.ua

Мережа аналітичних центрів www.intellect.org.ua

Міжнародний центр перспективних досліджень www.icps.kiev.ua

Міжнародний інститут порівняльного аналізу www.icaikiev.ua

Український незалежний центр політичних досліджень www.ucipr.kiev.ua

Український центр економічних і політичних досліджень ім. А. Разумкова – www.ucerps.com.ua

Сервер Верховної Ради України: <http://www.rada.gov.ua/>

Міністерство фінансів України <http://www.minfin.gov.ua/>

Міністерство доходів і зборів України <http://www.customs.gov.ua/>

Державна фіскальна служба <http://www.customs.gov.ua/>

Державна комісія з цінних паперів та фондового ринку <http://www.ssmsc.gov.ua/>

Рахункова палата України <http://www.ac-rada.gov.ua/>

Ліга Бізнес Інформ www.liga.net/

Нормативні акти України www.nau.kiev.ua

Національний інститут стратегічних досліджень <http://www.niss.gov.ua>

Сайт Національного агентства України з питань державної служби <http://www.nads.gov.ua/control/uk/index>

Портал Центру політико-правових реформ <http://www.pravo.org.ua/>

Інтернет-портал для управлінців <http://www.management.com.ua>

Портал державних послуг <https://igov.org.ua/1>

Державні послуги онлайн <https://diia.gov.ua/>